

Zasady etyki publikacyjnej Wydawnictwa FRSE

Wydawnictwo FRSE kieruje się zasadami określonymi w Kodeksie Postępowania Komitetu ds. Etyki Publikacyjnej (Committee on Publication Ethics, COPE): www.publicationethics.org/core-practices.

Wymienione poniżej zasady etyki wydawniczej są obowiązujące dla wszystkich publikacji z serii naukowej, badawczej, tematycznej oraz czasopism naukowych wydawanych przez Wydawnictwo FRSE.

Wydawnictwo udostępnia na swojej stronie internetowej wskazówki dla Autorów i Recenzentów (www.frse.org.pl/wydawnictwo). Wskazówki wyjaśniają poszczególne etapy toku wydawniczego i procesy redakcyjne oraz informują o prawach i obowiązkach Autorów i Recenzentów. Prawa i obowiązki Autorów i Wydawcy wyszczególnione są też w zawieranych umowach wydawniczych. W przypadku stwierdzenia nierzetelności naukowej Wydawnictwo dokumentuje wszelkie jej przejawy oraz informuje odpowiednie podmioty.

I. Ochrona praw autorskich i własności intelektualnej osób trzecich

Autor, zgłaszając pracę do wydania w Wydawnictwie FRSE, jest zobowiązany do zagwarantowania pełnej oryginalności dzieła, a także do unikania takich zjawisk, jak:

- plagiat, czyli przywłaszczenie cudzego utworu, danych lub pomysłów w całości lub w części, bez zaznaczenia tego w tekście;
- autoplgiat (zduplikowanie publikacji), czyli opublikowanie własnego utworu w całości lub w części w więcej niż jednym wydawnictwie;
- równoczesne zgłaszanie jednej pracy w kilku wydawnictwach.

Autor może przytoczyć w tekście obszernie fragmenty innego tekstu lub materiału graficznego z cudzych dzieł jedynie pod warunkiem uzyskania pisemnej zgody od właściciela praw autorskich. W wypadku dzieł osób zmarłych nie później niż 70 lat temu Autor jest zobowiązany zwrócić się o zgodę do spadkobierców tych praw. Pod każdym zapożyczonym elementem tekstu należy opisać źródło z dokładnością do numeru strony.

Autor zgłaszający publikację do wydania w Wydawnictwie FRSE powinien precyzyjnie podać wkład poszczególnych osób w powstanie utworu, z określeniem ich afiliacji, informacji na temat autorstwa koncepcji, założeń metodologicznych, merytorycznego opracowania wyników itp. Osoby, które nie wniosły znaczącego wkładu w treść (np. organizowały badanie, zbierały dane lub kontrolowały artykuł pod względem językowym), powinny zostać wymienione w podziękowaniach wraz z opisem ich roli.

Dzięki opisanemu wyżej postępowaniu można uniknąć takich nieprawidłowości, jak:

- autorstwo-widmo (ang. *ghost authorship*), czyli pominięcie w wykazie autorów osób, które przyczyniły do powstania pracy;
- autorstwo gościnne lub grzecznościowe (ang. *guest authorship*), czyli przypisanie autorstwa osobom, które nie mają wkładu w przedłożone opracowanie.

II. Oryginalność prezentowanych wyników

Do innych zjawisk stojących w sprzeczności z zasadami etyki publikacyjnej należy sfabrykowanie danych, czyli oparcie pracy naukowej na nieprawdziwych wynikach. Dotyczy to sytuacji, gdy dane nie zostały zebrane w sposób opisany w części artykułu poświęconej metodologii, a także gdy wyprowadzane wnioski nie mają uzasadnienia w zebranych materiale. Autorzy powinni szczegółowo opisać: sposób doboru próby, wykorzystane narzędzia, metody i techniki analizy danych. W celu umożliwienia kontroli procedur i konkluzji Autorzy są zobowiązani przechowywać surowe dane przynajmniej przez pięć lat po opublikowaniu tekstów stworzonych na ich podstawie.

Niedopuszczalne jest również tworzenie kilku tekstów na podstawie jednego zbioru danych zebranych w celu weryfikacji konkretnych problemów badawczych lub hipotez, ponieważ tworzy to fałszywy obraz bogactwa i replikowalności wyników. To ograniczenie nie dotyczy publicznych baz danych, pod warunkiem że są one wykorzystywane do weryfikacji nowych hipotez.

III. Informowanie o okolicznościach powstania tekstu i przeciwdziałanie konfliktom interesów

Jeśli tekst powstał w ramach projektu lub grantu badawczego albo został przygotowany na podstawie nieopublikowanej pracy magisterskiej lub rozprawy doktorskiej Autora, w przypisie do tytułu należy zamieścić odpowiednią informację. W przypadku projektu należy podać: jego tytuł, numer, nazwę instytucji, w której jest prowadzony oraz nazwę grantodawcy. W przypadku nieopublikowanej pracy należy podać: jej tytuł, imię i nazwisko promotora oraz nazwę i wydział jednostki naukowej.

Konflikt interesów ma miejsce wtedy, gdy badania są finansowane przez organizację, która jest zainteresowana uzyskaniem określonego wyniku. Konflikt interesów może również mieć podłoże niefinansowe, np. gdy Autor dzieła i Recenzent pozostają ze sobą w bezpośrednich relacjach osobistych lub zawodowych w ciągu ostatnich 2 lat. W pierwszym przypadku Autorzy artykułu są zobowiązani do zgłoszenia faktycznego lub potencjalnego konfliktu interesów w Oświadczeniu o oryginalności tekstu. W drugim natomiast zadaniem zespołów redakcyjnych i Rady Naukowej Wydawnictwa FRSE jest taki dobór Recenzentów, który zapobiegnie temu zjawisku, przy jednoczesnym zachowaniu w tajemnicy danych do chwili wydania publikacji.

IV. Konsekwencje nieprzestrzegania zasad etycznych

W przypadku podejrzenia występowania jednej z wymienionych form nieprzestrzegania zasad etyki publikacyjnej Wydawnictwo FRSE podejmuje następujące działania:

- zwraca się do Autora z prośbą o wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Na tej podstawie rozstrzygnięcie, czy podejrzenia są uzasadnione i wymagają rewizji pracy lub jej odrzucenia, podejmuje Dyrektor Wydawnictwa FRSE. Decyzja o odrzuceniu pracy powinna być poprzedzona analizą całości utworu, której celem będzie wskazanie fragmentów nieoryginalnych, zduplikowanych lub zaczerpniętych z innego dzieła ze wskazaniem źródła ich pochodzenia. Taką analizę w uzasadnionych przypadkach Wydawnictwo FRSE przeprowadza z wykorzystaniem programu antyplagiatowego;
- przekazuje informację o stwierdzeniu udokumentowanego naruszenia zasad etyki do przełożonego Autora w zatrudniającej go jednostce/instytucji naukowej i kończy współpracę nieprzyjęciem utworu do wydania.

W wypadku ujawnienia poważnego naruszenia zasad etycznych po opublikowaniu tekstu wstrzymana zostanie jego dystrybucja oraz nastąpi jego wycofanie z internetowych zasobów FRSE (www.czytelnia.frse.org.pl). Zostanie także podjęta próba usunięcia tekstu ze innych źródeł, w których został on zamieszczony (np. z pełnotekstowych zasobów wiedzy), z podaniem uzasadnienia tej decyzji.

W ten sposób Wydawnictwo FRSE gwarantuje Czytelnikom, że jego publikacje są tworzone w sposób transparentny, uczciwy i z poszanowaniem autorstwa dzieła.